

04.08.2008/124

385 SERİ NO'LU VUK GENEL TEBLİĞİ YAYIMLANDI

ÖZET : *Bazı işlemlerde belge düzeni uygulamasına ilişkin birliktelik sağlanması amacıyla düzenlemeler yapılmıştır.*

Maliye Bakanlığınca çıkarılan ve 1.8.2008 tarih ve 26954 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 385 Seri No'lu VUK Genel Tebliğinde belge düzenlenmesine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Tebliğde yapılan düzenlemeler ana başlıkları itibariyle aşağıdaki gibidir:

- ➡ Bedeli kredi kartı kullanılmak suretiyle ödenen taşımacılıkta belge düzeni
- ➡ Otomatik satış makineleri ile yapılan satışlarda belge düzeni,
- ➡ Elektronik sistemler kullanılarak yapılan otopark işletmeciliğinde belge düzeni,
- ➡ Kapıdan veya mesafeli sözleşme düzenlenerek yapılan satışlarda iade işlemlerinde belge düzeni,
- ➡ Döviz ve/veya kıymetli maden alım/satımında belge düzeni,

- ➡ Sigorta acentelerine tali acentelik sözleşmesi ile bağlı olarak çalışan tali acentelere ödenen komisyon bedellerinde belge düzeni,
- ➡ Denetimlerde alıkonulan sevk irsaliyesi, yolcu listesi ve irsaliyeli faturalar
- ➡ Yabancı para biriminde düzenlenen faturalarda Türk para birimi karşılığı bulunmaması durumunda uygulanacak ceza

A- BEDELİ KREDİ KARTI KULLANILMAK SURETİYLE ÖDENEN TAŞIMACILIKTA BELGE DÜZENİ

Yolcu sirkülasyonunun yoğun olduğu **deniz taşımacılığı veya şehir içi toplu taşımacılığı** hizmeti verilen yerlerde kredi kartları ve banka kartları (ön ödemeli kartlar dahil) veya turnike ve benzeri geçiş sistemleri kullanılarak taşıma hizmeti veren işletmelerden aşağıda belirtilenler bu Tebliğ kapsamına girmektedir.

- **Denizde veya iç sularda yolcu taşımacılığı yapan yolcu motoru, yolcu gemisi, feribot gibi ulaşım araçları,**
- **Şehir içinde toplu taşıma hizmeti sunan araçlar**

ile hizmet veren işletmeler girmektedir.

Bedeli banka kartları (ön ödemeli kartlar dahil) ile ödenmek suretiyle yukarıda belirtilen işletmeler tarafından verilen taşıma hizmetinin, anılan kartların aşağıda belirtilen şekilde kullanılması kaydıyla,

aşağıda yer alan açıklamalar çerçevesinde belgelendirilmesi Maliye Bakanlığı'nca uygun görülmüştür.

- **Yolcu taşımacılığında** bankalar tarafından çıkarılan kredi kartları ve banka kartları (ön ödemeli kartlar dahil) kullanılacaktır.
- Bahsi geçen kartlar ile yapılan geçiş işlemlerinde yolcu geçiş sayısı ve buna ilişkin tutarlar **banka tarafından kayıt altına alınacaktır.**
- Sözü edilen kartları okuyan cihazlar vasıtasıyla yapılan **yolcu geçişleri gün sonunda bankaca raporlanacaktır.**
- Banka tarafından günlük olarak alınan geçiş raporlarının üretilmesi aşamasında dışarıdan hiç bir müdahale yapılmasına imkan verilmeyecektir.
- Bankada oluşan tüm bilgiler, değiştirilemeyecek ve silinemeyecek şekilde muhafaza edilecektir.

Söz konusu kartların bu şartlar dahilinde kullanılması durumunda günlük hasılat Bankaca alınacak geçiş raporlarına istinaden işletmeler tarafından "muhtelif müşteriler" ibareli fatura ile belgelendirilecek ve kayda alınacaktır. Ancak, müşterinin istemesi halinde yolcu bileti işletme tarafından düzenlenerek verilecektir.

B- OTOMATİK SATIŞ MAKİNELERİ İLE YAPILAN SATIŞLARDA BELGE DÜZENİ

1) Otomatik satış makineleri kullanılmak suretiyle yapılan mal veya hizmet satışlarının, anılan makinelerin aşağıda belirtilen şekilde kullanılması kaydıyla, aşağıda yer alan açıklamalar çerçevesinde belgelendirilmesi Maliye Bakanlığı'nca uygun görülmüştür.

- Söz konusu makinelerle yapılan mal veya hizmet satışlarına ilişkin bilgiler, makinenin hafızasından silinemeyecek ve değiştirilemeyecek bir şekilde kaydedilecektir.
- Kaydedilen bilgilere dışarıdan herhangi bir müdahale yapılamayacaktır.
- Gün sonunda makineden günlük satış raporu alınabilecektir.

Bu şartların sağlanması durumunda malın satışı veya hizmetin verilmesi anında Vergi Usul Kanununda yer alan belgelerden herhangi biri düzenlenmeyecek ancak gün sonlarında makineden alınacak raporlara istinaden "muhtelif müşteriler" ibareli bir fatura düzenlenecektir.

2) Otomatik satış makinelerinin yukarıda sayılan şartları taşımaması ve herhangi bir düzeneğinin olmaması nedeniyle satışın para atılmak suretiyle yapılması halinde, malın sevk edildiği tarihten itibaren azami yedi gün içinde satılan malları içerecek şekilde "muhtelif müşteriler" ibareli bir fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen her iki halde de, söz konusu otomatik satış makinelerine yerleştirilmek üzere taşınan mallar için "muhtelif müşteriler" ibareli sevk irsaliyesi düzenlenecek ve yukarıda bahsi geçen şekilde düzenlenecek faturalar ile irtibatlandırılacaktır.

3) Sadece hizmet sunan makinelerde yukarıda bahsedildiği şekilde düzeneğin olmaması durumunda ise gün sonunda cihazda birikmiş paranın sayılarak toplam hasılat tutarı üzerinden "muhtelif müşteriler" ibareli bir fatura düzenlenecektir.

Ayrıca, söz konusu makineleri farklı işyerlerine yerleştirmek suretiyle komisyon ödenmesi karşılığında komisyon tutarını gösterir fatura da düzenlenecektir.

C- ELEKTRONİK SİSTEMLER KULLANILARAK YAPILAN OTOPARK İŞLETMECİLİĞİNDE BELGE DÜZENİ

Otopark işletmeciliği faaliyetinde bulunan mükelleflerin ödeme kaydedici cihaz kullanmaları gerekmekte olup, uygulamada otopark

işletmeciliği faaliyetinin elektronik cihazlar kullanılmak suretiyle yürütülmesi yaygınlaşmıştır.

Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin deme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında 3100 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Maliye Bakanlığı belirleyeceği esaslar dahilinde, gerekli şartları taşımayan cihazlar kullanılarak veya elle doldurularak satış fişi düzenlenmesine izin verebilir." hükmü yer almıştır.

Otopark işletmeciliği faaliyetinde bulunan mükellefler tarafından ödeme kaydedici cihaz yerine kullanılan elektronik cihazların aşağıda belirtilen şekilde kullanılması kaydıyla, otopark işletmeciliği hizmetinin aşağıda yer alan açıklamalar çerçevesinde belgelendirilmesi Maliye Bakanlığı'nca uygun görülmüştür.

- Otopark bedelinin ödenmesi sırasında sistem yazıcıları tarafından **tek nüsha olarak** perakende satış fişi düzenlenecektir.
- Mali hafızasında oluşan tüm mali bilgiler, enerji kesintisi de dahil olmak üzere hiçbir şekilde hafızasından silinemeyecek şekilde muhafaza edilecektir.

- Günlük, aylık ve yıllık bazda alınan hasılat raporlarının üretilmesi aşamasında dışarıdan hiçbir müdahale yapılmasına imkan verilmeyecektir.

Otopark işletmecileri tarafından ödeme kaydedici cihaz yerine yukarıda özellikleri haiz elektronik cihazların kullanılması durumunda; günlük hasılatın belge düzenlenmeksizin hasılat raporuna göre kaydedilmesi, her cihazın seri numaralarına göre günlük ve kümülatif hasılatı içerecek şekilde verilen Z raporlarına istinaden gelir kaydı yapılması ve **bu şekilde cihaz kullanılan otoparklarda ayrıca ödeme kaydedici cihaz kullanılmaması gerekmektedir.**

D- KAPIDAN VEYA MESAFELİ SÖZLEŞME DÜZENLENEREK YAPILAN SATIŞLARDA İADE İŞLEMLERİNDE BELGE DÜZENİ

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanununun 8 inci maddesinde, işyeri, fuar, panayır gibi satış mekanları dışında önceden mutabakat olmaksızın tecrübe ve muayene koşullu satışlar kapıdan satış olarak tanımlanmıştır. Bu tür satışlarda tüketiciye yedi günlük tecrübe muayene süresi sonuna kadar malı kabul veya hiç bir gerekçe göstermeden reddetme hakkı tanınmıştır.

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanununun 9/A maddesinde ise mesafeli sözleşmeler; yazılı, görsel, telefon ve

elektronik ortamda veya diğer iletişim araçları kullanılarak ve tüketicilerle karşı karşıya gelinmeksizin yapılan ve malın veya hizmetin tüketiciye anında veya sonradan teslimi veya ifası kararlaştırılan sözleşmeler olarak tarif edilmiştir.

Sadece kapıdan ve mesafeli sözleşmeler düzenlenerek yapılan satışlara ilişkin iade işlemleri için Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin Maliye Bakanlığı'na verdiği yetkiye istinaden **iade bölümünün yer alacağı bir faturanın düzenlenmesi ve en az iki örneğinin müşteriye malla beraber gönderilmesi uygun görülmüştür.**Söz konusu faturanın alt kısmına açılacak iade bölümünde;

- **Malı iade edenin adı soyadı, adresi, imzası**
- **İade edilen mala ilişkin cins, miktar, birim fiyat ve tutar yer alacaktır.**

Bu şekilde düzenlenen **fatura malla beraber müşteriye gönderildiğinde,** müşteri malı iade etmek isterse iadeye ilişkin bölümü dolduracak ve iki örnek olan faturanın bir örneğini mal ile birlikte malı satana geri gönderecek, bir örneği kendinde kalacaktır.

**E- DÖVİZ VE/VEYA KIYMETLİ MADEN
ALIM/SATIMINDA BELGE DÜZENİ**

226 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 1/5/1994 tarihinden geçerli olmak üzere Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar ile tanımlanan yetkili müesseselerce döviz alış ve satışlarında düzenlenen döviz alım ve satım belgesi anılan Tebliğ'de belirlenen şartları taşımaları kaydıyla Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmesi zorunlu belgeler kapsamına alınmıştı.

Diğer taraftan, Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin Maliye Bakanlığı'na verdiği yetkiye dayanılarak, 379 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile de söz konusu Karara İlişkin 2006-32/32 No.lu Tebliğ ile kendilerine kıymetli maden alım/satım yapma yetkisi verilen yetkili müesseselere; **1/3/2008 tarihinden geçerli olmak üzere, kıymetli maden alımında "Kıymetli Maden Alım Belgesi", satımında da "Kıymetli Maden Satım Belgesi" düzenleme zorunluluğu getirilmişti.**

VUK'nun mükerrer 257 nci maddesinin Maliye Bakanlığı'na verdiği yetkiye dayanılarak bu Tebliğ ile de; mükelleflerin faaliyetlerini aksatmadan yürütmelerini sağlamak ve uygulamayı kolaylaştırmak amacıyla, anılan belgelerin döviz alım/satım belgesi ve kıymetli maden alım/satım belgesi olarak ayrı belgeler olarak değil, **isteyen mükellefler tarafından döviz ve kıymetli maden alımında "Döviz ve**

Kıymetli Maden Alım Belgesi", satımında da "Döviz ve Kıymetli Maden Satım Belgesi" adı altında tek belge olarak düzenlenmesi imkanı getirilmiştir.

Mükellefler, faaliyetleriyle ilgili olarak 1/9/2008 tarihinden itibaren "Döviz ve Kıymetli Maden Alım/Satım Belgesi" düzenlemelerinin yanı sıra, bundan böyle döviz alım/satım belgesi ve kıymetli maden alım/satım belgesini ayrı ayrı da düzenleyebileceklerdir.

Bununla birlikte, bu Tebliğ ile ihdas edilen "Döviz ve Kıymetli Maden Alım Belgesi" ile "Döviz ve Kıymetli Maden Satım Belgesi"nin, 226 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde döviz alım/satım belgelerinde bulunma zorunluluğu getirilen asgari bilgiler ile 379 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde kıymetli maden alım ve satım belgelerinde bulunma zorunluluğu getirilen asgari bilgileri de ihtiva etmesi gerekmektedir.

Ancak, 379 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile kıymetli maden alım ve satım belgelerinde **bulunma zorunluluğu getirilen bilgilerden; tutar ve bu tutara isabet eden katma değer vergisi bilgilerinin yerine**, matrah konusunda meydana gelebilecek karışıkların önlemesine, verginin hesaplanmasına ve kontrolüne imkan verilmesine, kayıtların düzenli ve açık tutulmasının sağlanması amaçlarıyla,

- Katma değer vergisi hariç tutar,
- Katma değer vergisi matrahı,
- Hesaplanan katma değer vergisi ve
- Katma değer vergisi dahil tutar

bilgilerine yer verilmesi bu Tebliğ ile uygun görülmüştür.

Döviz alım ve satımı ile kıymetli maden alım ve satımı yapan yetkili müesseselerden, bu Tebliğin yayımı tarihinde ellerinde daha önce anlaşmalı matbaalara bastırılmış veya notere tasdik ettirmiş oldukları kıymetli maden alım ve satım belgesi bulunanlar, mevcut belgeleri bitene kadar, yukarıda katma değer vergisinin gösterilmesine ilişkin belirtilen bilgileri elle yazmak şartıyla bu belgelerini kullanabileceklerdir.

Ayrıca, "Döviz ve Kıymetli Maden Alım Belgesi" ile "Döviz ve Kıymetli Maden Satım Belgesi"nin düzenlenmesinde, 226 ve 379 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğlerinde belirlenen usul ve esaslara da uyulacaktır.

Söz konusu belgelerin düzenlenmediğinin veya gerçeğe aykırı olarak düzenlendiğinin tespiti halinde, mükellefler adına Vergi Usul Kanununun 353 üncü maddesi uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilecektir.

F- SİGORTA ACENTELERİNE TALİ ACENTELİK SÖZLEŞMESİ İLE BAĞLI OLARAK ÇALIŞAN TALİ ACENTELERE ÖDENEN KOMİSYON BEDELLERİNDE BELGE DÜZENİ

243 ve 246 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğlerinde, sigorta acente ve prodüktörleri ile sigorta ve reasürans brokerleri tarafından sigorta şirketlerine sağlanan hizmetler nedeniyle ödenen komisyon bedelleri için sigorta şirketleri tarafından "Sigorta Komisyon Gider Belgesi" düzenleneceği ve acente, prodüktör ve brokerlerin bu bedeller için ayrıca fatura düzenlemeyecekleri ve bu bedelleri sigorta komisyon gider belgesine istinaden hasılat kaydedecekleri açıklanmıştır.

Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin Maliye Bakanlığı'na verdiği yetkiye istinaden, **tali acentelerin bir tali acentelik sözleşmesiyle sigorta acentelerine bağlı olarak faaliyette bulunmaları ve bu faaliyetleri sonucu bir komisyon geliri elde etmeleri nedeniyle, sigorta acenteleri tarafından tali acentelere ödenen komisyon bedelleri için sigorta komisyon gider belgesi düzenleme zorunluluğu getirilmiştir.**

Buna göre, tali acenteler aldığı bu bedeller için ayrıca fatura düzenlemeyecekler ve bu bedelleri sigorta acenteleri tarafından

düzenlenen sigorta komisyon gider belgesine istinaden hasılat kaydedebileceklerdir.

1/9/2008 tarihi itibariyle sigorta acentelerinin düzenlemek zorunda oldukları sigorta komisyon gider belgesinde 243 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde belirlenen usul ve esaslara da uyulacaktır..

G-DENETİMLERDE ALIKONULAN SEVK İRSALİYESİ, YOLCU LİSTESİ VE İRSALİYELİ FATURALAR

238 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile denetim elemanlarınca denetimlerde alıkonulan sevk irsaliyesi, yolcu listesi ve irsaliyeli faturaların birer nüshasının, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü Vergi İstihbarat Şubesine gönderilme zorunluluğu kaldırılmış ve bunların mükelleflerin vergi dairelerinde bulunan tarh dosyalarına konulmak üzere ilgili vergi dairelerine intikal ettirileceği belirtilmişti.

Ancak, bu Tebliğden, itibaren denetimlerde alıkonulan sevk irsaliyesi, yolcu listesi ve irsaliyeli faturalar, bundan böyle vergi dairelerinde bulunan tarh dosyalarına konulmak üzere ilgili vergi dairelerine intikal ettirilmeyecek, mükellefin vergi dairesinin bağlı olduğu Vergi Dairesi Başkanlığı bulunan İllerde, **Denetim Koordinasyon Müdürlüklerince**, diğer İllerde ise **Defterdarlık Gelir Müdürlüklerince** değerlendirilmek üzere muhafaza edilecektir.

**H- YABANCI PARA BİRİMİNDE DÜZENLENEN
FATURALARDA TÜRK PARA BİRİMİ KARŞILIĞI
BULUNMAMASI DURUMUNDA UYGULANACAK CEZA**

Vergi Usul Kanununun 229 uncu maddesinde faturanın tanımı yapılmış, 230 uncu maddesinde ise faturada bulunması gereken asgari bilgiler sayılmıştır. Bu asgari bilgiler içerisinde malın veya işin fiyatı ve tutarı da yer almaktadır.

Anılan Kanununun 215 inci maddesinde de, kayıt ve belgelerde Türk Para biriminin kullanılacağı, belgelerin Türk Parası karşılığı gösterilmek şartıyla yabancı para birimine göre de düzenlenebileceği, yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk Parası karşılığı gösterilme şartı aranmayacağı hükme bağlanmıştır.

Söz konusu Kanununun 352 nci maddesinin II-7 bendinde, vergi beyannameleri, bildirimler, evrak ve vesikaların kanunen belli şekil ve muhteviyatı ve ekleri ile bunlarla ilgili olarak yapılan diğer düzenlemelere uyulmamış olması fiili II. derece usulsüzlük sayılmıştır.

Aynı Kanununun 215 inci maddesine göre, yurt içindeki müşteriler adına yabancı para biriminde düzenlenen faturalarda, yabancı para birimi tutarı ve Türk para birimi tutarı yer almak zorundadır. Yabancı para biriminde düzenlenen faturada, Türk para birimi tutarı karşılığı bulunmaması usule ve şekle ilişkin bir usulsüzlük olup, bu fiil

dolayısıyla mükellef adına anılan Kanunun 352 nci maddesinin II-7 bendi uyarınca ikinci derece usulsüzlük cezası kesilmesi gerekmektedir.

Yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen faturalarda ise Türk para birimi karşılığı gösterilme şartı eskiden olduğu gibi aranmayacaktır.

Saygılarımızla...